

SIMON i TARRÉS, Antoni.
La població catalana a l'Edat Moderna.
Deu estudis.
Monografies Manuscrits, 2.
Bellaterra, 1996.

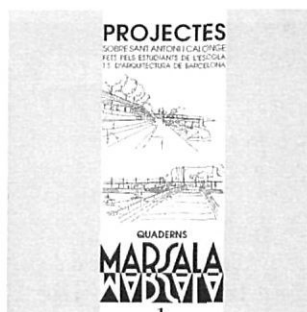
Estudis de demografia

Aquesta monografia que edita *Manuscrits*, revista d'història moderna de la Universitat Autònoma de Barcelona, és un recull d'una desena d'estudis sobre demografia catalana publicats per Antoni Simon en llocs diversos durant els darrers quinze anys. Es tracta, per tant, d'una compilació que pretén fer més accessible als investigadors una tasca de recerca marcada per la rigorositat i l'esperit crític. La precisió queda avalada en la pulcritud de la presentació dels recomptes de població que s'han emprat i reproduït, com per exemple el cens de 1595. Aquest registre dóna llum sobre el nombre de focs a la Catalunya Central i Pirinenca i permet confirmar l'alça global d'habitants a la segona meitat del segle XVI i l'estancament demogràfic del segle XVII.

Precisament, la crisi del sis-cents és il·lustrada per dos articles: un analitza les grans adversitats que, com la resta d'Europa, va patir el Principat durant els anys 1627-1632, i l'altre detalla l'abast de la pesta de meitat de segle, un contagi que va venir acompanyat de males collites, dèficit d'aliments i guerres. El segle XVIII, tot i que va ser un segle expansiu, no va restar al marge de les crisis de subsistència. Un dels estudis és justament dedicat a la dels anys 1763-1764 i constata que, en el cas de Catalunya, els efectes de la crisi es sentiren en especial al medi rural. Els altres dos articles adopten una actitud més crítica amb les fonts i amb les diferents interpretacions historiogràfiques. Un d'ells demostra l'escassa fiabilitat del cens de 1717 a partir del càlcul de les

taxes de natalitat, i l'altre mostra les deficiències del cens de 1787 en les poblacions menors després de confrontar les dades amb un recompte eclesiàstic que el bisbe de Girona Tomàs de Lorenzana ordenà fer a la seva diòcesi l'any 1790. Aquest indubtable creixement poblacional s'estroncà, pel que fa a les comarques de Girona, a final del segle XVIII i principi del XIX, com a conseqüència de la Guerra Gran i la Guerra del Francès. Tot i així, la recuperació fou ràpida, tal com ho demostren els censos de 1818, 1857 i 1860. En el cas de la ciutat de Girona, que s'analitza amb detall, sembla ser que la clau del creixement fou la immigració que va rebre dels pobles del bisbat.

Javier Antón Pelayo

Estudiants de l'ETS
d'Arquitectura de BCN.
Projectes sobre Sant Antoni i Calonge.
Quaderns Marsala, 1.
Ajuntament de Calonge, 1996. 52 pàg.

Arquitectures de reciclatge

Ara fa un any, es va inaugurar a Sant Antoni l'espai cultural municipal Marsala, que des de llavors ha mantingut una continuada activitat, centrada en els àmbits del patrimoni etnològic i natural i la difusió artística.

La primera exposició que va acollir l'equipament va ser una mostra de projectes elaborats per estudiants de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (UPC), dirigits pels professors Pilar Cós i Santiago Roqueta, a la qual s'integraren altres universitaris de Milà, Palerm, Reggio de Calàbria i Roma.

Els materials de la mostra s'han publicat recentment, donant així inici a la col·lecció «Quaderns Marsala», i es presenten en un format econòmic, disseny sobri i contingut, qualitats que no sempre

s'apleguen. La crisi de mitjans públics aplicats a l'edició tal vegada servirà per estalviar-nos ostencions fraudulentoses.

Del conjunt de 31 treballs realitzats, se'n fa una sinopsi de disset, amb una descripció de l'objecte i la seva formulació gràfica. Els temes s'agrupen a partir de tractaments d'indrets tan emblemàtics com l'antic monestir benedictí del Collet, el cementiri, l'escorxador, can Benet, el Vescomtat de Cabanyes, el cinema Fontova, el front de mar, l'entorn de l'església de Sant Antoni, les rieres Aumell i Aubi i la xarxa de camins del pla.

Hi ha molts catàlegs perfectament prescindibles, però aquest no és el cas. Permetrà conservar la memòria d'uns treballs generosos i necessaris més enllà del fet pun-

tual de l'evanescent exhibició, i ens recordarà constantment la necessitat de reivindicar el reciclatge urbà, que és el mateix que dir sociocultural, de Calonge i Sant Antoni.

Els joves aprenents de l'arquitectura han fet una aportació impagable: fer del seu treball un signe de confiança per als veïns i un revulsiu al cofoisme i la xerrameca. Han compromès el seu saber, compartint-lo i posant-lo al servei d'una col·lectivitat local, i han ofert reconfortants propostes de futur. Amb rigor, i quan ha calgut amb provocació i agosament utòpic; tot això enmig d'un context immobiliari pervers i d'una realitat patrimonial ben fràgil i descurada.

Carles Sapena